

Paulien Andriessen, tektschrijfster en ook draagster voor Lotus, schreef diverse columns over het dragen:

“Wij zijn draagsters bij uitvaarten. Lotus uitvaartverzorging en -begeleiding heeft een professioneel team van vrouwen samengesteld. We dragen de kist of de mand met zes vrouwen, niet altijd hetzelfde zestel, want het team bestaat uit meer vrouwen. Op de begraafplaats begeleiden en dragen wij de kist met de overledene naar het graf, meestal laten we hem ook afdalen. Ook al zijn deze handelingen op elke begraafplaats dezelfde, toch ervaar ik elke uitvaart anders.”

ONDER DE BOMEN

Het is eind april, de struiken staan in volle bloei en vogels kwinkeleren. In de kastanjeboom bloeien de witte kaarsen stralend. Deze begraafplaats ligt pittoresk rondom een kerkje in een dorp niet ver van de stad. We hebben de gestorvene zachtjes en gelijkmatig in zijn graf laten neerdalen. Als de familie nog even bij het graf blijft staan lopen wij naar hek bij de ingang. Het is een eind verder op. We kunnen best zachtjes praten, zonder dat de familie er last van heeft.

Hoe gaat jullie uitvaart er uitzien? vraag ik aan de twee draagsters naast me. Zelf heb ik al een antwoord op deze vraag. Ik ga begraven worden in mijn geboortedorp in de Achterhoek. Daar liggen mijn ouders, broertje en zus begraven. Mijn kinderen vinden dat ik bij hen hoor te liggen. Ik vind het zo mooi dat zij dat voor mij bedacht hebben, dat ik er mee in heb gestemd. Ik wil uitgestrooid worden in een bos, onder de bomen, zegt de ene draagster. Het maakt niet uit waar, als het maar onder bomen is. Dat wil ik ook, zegt de andere. En dan zou ik het liefst willen dat mijn nabestaanden een kastanjeboom planten boven op mijn as. Ik tuur naar de kastanjeboom met de witte kaarsen naast het kerkje en mijmer.

Wij staan hier als draagsters bij de ingang van een begraafplaats, hebben net een overleden meneer naar zijn laatste rustplaats gedragen, wij vinden dit dragen mooi en fijn om te doen. En nu hoor ik dat deze draagsters zelf niet begraven willen worden? Ik zie in gedachten de plek waar mijn familieleden liggen. Bij het graf van mijn zus staat een rododendron die altijd heel uitbundig bloeit, met grote donkerrode bloemen. Het graf van mijn ouders, daar vlak bij, ligt pal onder een grote lindeboom. In de herfst bedekken de bladeren het graf, het zijn er vaak te veel, maar dat nemen we voor lief, het is een dierbare plek.

Inmiddels zien we de familie onze richting op komen en praten we niet meer. Als ze langs ons lopen knikken ze vriendelijk. Ze laten merken dat ze heel blij waren dat wij de kist met hun overleden familielid zo zorgzaam gedragen hebben.

Ik kijk naar de twee draagster. Misschien bedenken zij zich nog?

DRESSCODE: IJZERTJES!

Het is hartje winter, het vriest, het is een graad of zes onder nul. Op de paden van de begraafplaats ligt een glad laagje sneeuw. We hebben nog niet eerder in zulke winterse omstandigheden gedragen. De overleden mevrouw, een oude dame, heeft niet genoeg familieleden om haar kist te kunnen dragen. Daarom is ons team gevraagd om te komen.

Een van onze draagsters woont op een boerderijtje op het platteland. Zij heeft haar stevige wandelschoenen aangetrokken, met zolen die goede grip hebben op de gladde ondergrond. Haar nette zwarte schoenen heeft ze in een tas meegenomen. De dresscode die wij van Nellian hebben doorgekregen is: draag zo veel mogelijk zwart en donkergrijs. Daarom aarzelt de draagster. Haar wandelschoenen zijn lichtbruin, dat is dus niet de goede kleur. Maar haar zwarte schoenen hebben gladde zolen. 'Niet doen!', roepen we in koor. 'Trek die gladde zwarte schoenen toch niet aan, het is veel belangrijker dat je niet uitglijdt!'

Wij lopen naast de baar door de rulle sneeuw aan de zijkanten van het pad, dat is wel te doen. Nellian en de voorloper schrijden midden over het pad voor ons uit, daar is het spiegelglad! Zij hebben geen baar om zich aan vast te houden. Ik krijg het er benauwd van. Als zij maar niet uitglijden, dat kan natuurlijk niet in hun positie. Tegelijkertijd ben ik opgelucht dat de draagster, die nu achter mij loopt, haar schoenen met gladde zolen niet heeft aangetrokken.

Opeens moet ik aan ijzertjes onder de schoenen denken. Van die rubberen banden met ijzertjes eraan vast, die je om je schoenen kunt trekken. Die zouden nu handig zijn. De postbode in mijn wijk draagt die ook. Ik hoor ze tikken als hij in de richting van mijn brievenbus loopt. Klik klik, klik klik. Klepperdeklep, dat is klep van mijn brievenbus. En dan weer klik klik; en weg is hij. Dat klinkt veilig. Dat had onze dresscode moeten zijn: zwart, donkergrijs en ijzertjes onder je schoenen!

Thuisgekomen bestel ik de ijzertjes bij een webwinkel. Ze heten snowsteps en worden al na twee dagen bezorgd. De ijzertjes onder de zolen zijn geel, een kleur die bij onze dresscode een tikkeltje uit de toon valt, maar je kunt ze over elke schoen aantrekken. En al gauw hoor ik dat Nellian en Anna ijzertjes voor het hele draagstersteam hebben aangeschaft. 'Alleen geschikt voor het dragen op ijs en/of sneeuw' staat er heel toepasselijk in de gebruiksaanwijzing.

KNERP KNERP

Met ons zessen staan we de rouwstoet bij de ingang van de begraafplaats op te wachten. Drie draagsters tegenover elkaar. De kleinste voorop en de langste achteraan. We kijken bij elke uitvaart van te voren wie bij wie past qua lengte. Dat is de beste werkwijze, dan is het dragen nooit zwaar. Ik blijf kleiner te zijn dan ik dacht. Daarom word ik nu meestal vooraan ingedeeld. Omdat er hoge bomen rond de begraafplaats staan kun je je niet voorstellen dat de rondweg en de stad heel dichtbij zijn. Het is zo stil, niet eens een luidkeels zingende merel, je hoort alleen de bladeren zachtjes ruisen. Wij zijn ook stil, tegenover elkaar. Midden op het ronde gazon binnen op de begraafplaats staat een klokkenstoel. Opeens begint die klok, die daarin hangt, luid te klingelen ten teken dat de rouwstoet in aantocht is. Het is een indrukwekkend beeld. Een rouwauto die zachtjes de laan in komt rijden met daarachter een lange stoet mensen. Zoveel mensen, maar het gaat bijna geluidloos. De klok is opgehouden met klingelen. Terwijl we wachten, totdat iedereen zich achter de baar heeft opgesteld, hoor ik hoog boven in de boom een boomklever. Twiehiet ...twehiet ... Dan gaan we op weg. De paden zijn bedekt met grind, het loopt zwaar en het knerpt. Vooral de bochten vragen veel aandacht. Op sommige stukken moeten we flink kracht zetten om de rijdende baar in goede banen te leiden. Ik hoop dat de mensen in de rouwstoet achter mij het niet merken, ik wil niet dat het lijkt op ploeteren en zwoegen, omdat ik het dragen bij een uitvaart toch altijd als licht ervaar.

Nadat we de kist met de gestorvene in het graf hebben laten afdalen lopen we zachtjes weg. We willen het zo onopvallend mogelijk doen. De familie staat in alle rust bij het graf en de priester gaat nog een woordje spreken. Maar het lukt niet om het zachtjes te doen, ook al lopen we op onze tenen. Knerp, knerp, klinkt het luid in onze oren, het grind ligt overal. Twiehiet... twehiet ...roept de boomklever. We kunnen er niet omheen.

Paulien Andriessen